

ПРОТОКОЛ № 29

засідання Національної комісії з питань Червоної книги України

15 липня 2024 р.

м. Київ

У зв'язку з продовженням у країні воєнного стану, засідання Комісії відбулося в режимі «онлайн».

На розгляд Національної комісії з питань Червоної книги України надійшли клопотання про надання дозволів на добування (збирання) видів тварин, занесених до Червоної книги України.

1. Клопотання ГС «Всесвітній Фонд Природи Україна» від 06.06.2024 р. № 11/11-04/2092-24 про надання дозволу на переселення 2-х самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство» центрального лісового офісу ДП «Ліси України» (Вінницька обл.) до НПП «Залісся» (Київська обл.) з метою підтримання чисельності та статевий структури субпопуляції зубра на території НПП «Залісся» протягом періоду з червня 2024 р. по травень 2025 р. включно.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протокол засідань Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України (№4 від 25 червня 2024 р.) та експертний висновок.

2. Клопотання Київського зоологічного парку загальнодержавного значення від 06.06.2024 № 11/11-04/2097-24 про надання дозволу на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місце відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) для збору зразків шерсті (20-30 волосків з фолікулами) для проведення генетичного аналізу з метою моніторингу та інвентаризації видового складу гризунів Карпатського високогір'я Івано-Франківської області, Івано-Франківського району, НПП Синьогора, масиви Велика та Мала Сивуля, Ігровець в період липень – вересень 2024 р.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протокол засідань Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України (№4 від 25 червня 2024 р.) та експертний висновок.

3. Клопотання ГО «Українське товариство охорони птахів» від 17.05.2024 № 11/11-04/1811-24 про надання дозволу на відлов та переселення 10 особин бабака степового (*Marmota bobak*) до природного заповідника «Сланецький степ» з території урочищ «Кінашева балка» та «Кішенці» Диканської територіальної громади Полтавської області, з метою створення популяції раритетного виду, у період з червня по серпень 2024 р.

Членам національної комісії було надано супроводжуючу клопотання документацію, протокол засідань Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України (№4 від 25 червня 2024 р.) та експертний висновок.

ПРИСУТНІ 24 члени Національної комісії з питань Червоної книги України: Кошечко В.Г., Афанасьєв С.О., Аністратенко В.В., Бабко Р.В., Гайова В.П., Гапоненко М.Б., Гелюта В.П., Домашлінець В.Г., Кагало О.О., Коломійчук В.П., Корнєєв В.О., Костюшин В.А., Кошелєв О.В., Лукашов Д.В., Маніло Л.Г., Межжерін С.В., Мельник В.І., Мосякін С.Л., Некрасова О.Д., Орлов О.О., Парчук Г.В., Радченко В.Г., Харченко В. О., Ходосовцев О.Є.

Головуючий: перший заступник голови Національної комісії з питань Червоної книги України, віце-президент НАН України академік НАН України Кошечко В.Г.

Секретар: д.б.н., пр. н. с. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Бабко Р.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Розгляд клопотання ГС «Всесвітній Фонд Природи Україна» від 06.06.2024 р. № 11/11-04/2092-24 про надання дозволу на переселення 2-х самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство» центрального лісового офісу ДП «Ліси України» (Вінницька обл.) до НПП «Залісся» (Київська обл.) з метою підтримання чисельності та статеві структури субпопуляції зубра на території НПП «Залісся» протягом періоду з червня 2024 р. по травень 2025 р. включно.

2. Розгляд клопотання Київського зоологічного парку загальнодержавного значення від 06.06.2024 № 11/11-04/2097-24 про надання дозволу на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місця відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) для збору зразків шерсті (20-30 волосків з фолікулами) для проведення генетичного аналізу з метою моніторингу та інвентаризації видового складу гризунів Карпатського високогір'я Івано-Франківської області, Івано-Франківського району, НПП Синьогора, масиви Велика та Мала Сивуля, Ігровець в період липень – вересень 2024 р.

3. Розгляд клопотання ГО «Українське товариство охорони птахів» від 17.05.2024 № 11/11-04/1811-24 про надання дозволу на відлов та переселення 10 особин бабака степового (*Marmota bobak*) до природного заповідника «Сланецький степ» з території урочищ «Кінашева балка» та «Кішенці» Диканської територіальної громади Полтавської області, з метою створення популяції раритетного виду, у період з червня по серпень 2024 р.

СЛУХАЛИ:

1. Клопотання ГС «Всесвітній Фонд Природи Україна» від 06.06.2024 р. № 11/11-04/2092-24 про надання дозволу на переселення двох самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство» центрального лісового офісу ДП «Ліси України» (Вінницька обл.) до НПП «Залісся» (Київська обл.) з метою підтримання чисельності та статеві структури субпопуляції зубра на території НПП «Залісся» протягом періоду з червня 2024 р. по травень 2025 р., включно.

Експерт: провідний науковий співробітник відділу фауни та систематики хребетних Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, представник в Україні European Bison Conservation Center, член Species Survival Commission (The Bison Specialist Group) of the International Union for Conservation of Nature, канд. біол. наук, доцент В. М. Смаголь.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Аністратенко В.В: «З огляду на необхідність підтримання чисельності та статеві структури субпопуляції зубра на території НПП «Залісся», вважаю необхідним підтримати переселення двох самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство».

Усіма членами комісії одностайно була підтримана пропозиція щодо надання дозволу ГС «Всесвітній Фонд Природи Україна» на переселення двох самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство» центрального лісового офісу ДП

«Ліси України» (Вінницька обл.) до НПП «Залісся» (Київська обл.) протягом періоду з червня 2024 р. по травень 2025 р. включно.

2. Клопотання Київського зоологічного парку загальнодержавного значення від 06.06.2024 № 11/11-04/2097-24 про надання дозволу на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місця відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) для збору зразків шерсті (20-30 волосків з фолікулами) для проведення генетичного аналізу з метою моніторингу та інвентаризації видового складу гризунів Карпатського високогір'я Івано-Франківської області, Івано-Франківського району, НПП Синьогора, масиви Велика та Мала Сивуля, Ігровець в період липень – вересень 2024 р.

Експерт: завідувач Відділу еволюційно-генетичних основ систематики Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, д. б. н., проф. С. В. Межжерін.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Харченко В.О.: «На сьогодні ведення науково-дослідного моніторингу об'єктів тваринного і рослинного світу, середовищ існування, оселищ, біотопів та ландшафтів є актуальним і тому, вважаю, необхідно підтримати клопотання Київського зоологічного парку загальнодержавного значення на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місця відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) з метою моніторингу та інвентаризації видового складу гризунів Карпатського високогір'я».

Усіма членами комісії одностайно була підтримана пропозиція щодо надання дозволу Київському зоологічному парку загальнодержавного значення на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місця відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) для збору зразків шерсті (20-30 волосків з фолікулами) для проведення генетичного аналізу.

3. Клопотання ГО «Українське товариство охорони птахів» від 17.05.2024 № 11/11-04/1811-24 про надання дозволу на відлов та переселення 10 особин бабака степового (*Marmota bobak*) до природного заповідника «Єланецький степ» з території урочищ «Кінашева балка» та «Кішенці» Диканської територіальної громади Полтавської області з метою створення популяції раритетного виду у період з червня по серпень 2024 р.

Експерт: завідувач Відділу еволюційно-генетичних основ систематики Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, д. б. н., проф. С. В. Межжерін.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Парчук Г.В.: «Прошу, за можливості, відтермінувати негативне рішення щодо переселення бабака степового, який для Єланецького степу є місцевим видом, і цей степ кардинально нічим не відрізняється від інших ділянок українських степів.

Також звертаю увагу на те, що Україна у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС має створити систему моніторингу за станом збереження рідкісних видів і оселищ, і НДІ України, на мою думку, мали б отримати достойну нішу. Тому не підтримую рішення щодо відмови у підтриманні надання дозволу на переселення бабака степового.»

Межжерін С.В. : «Незважаючи на назву «бабак степовий», насправді це не типова степова тварина. Оптимальними умовами для цього виду є альпійські луки, а не справжній степ. У степовій зоні оптимальним ландшафтом для цього виду є дрібносопочник. Такого типу ландшафт є на сході України, де цей вид зустрічається і зараз, хоча і в незначних кількостях. Крім цього, нагадаю вельмишановному опоненту, що правобережний степ 200 річної давнини і сучасний європейський степ мають лише спільну назву. У теперішній час на залишках колишнього степу вже не може існувати

більшість видів, що мешкали у минулому, і особливо це стосується ссавців. Зауважу також, що не існує достовірних відомостей про те, що бабак степовий мешкав на території Таругинського степу протягом принаймні останніх 200 років. Це означає, що ніякої «реакліматизації» у даному випадку не може бути в принципі. Вважаю хибною практикою переселяти види на території, де вони не існували в історичний час, і називати це реінтродукцією. Такі дії є порушенням закону (про природно-заповідний фонд) України, в якому чітко прописані функції природних заповідників і їх відмінність від зоопарків.»

Радченко В.Г.: «Повністю підтримую аргументацію експерта і нагадую, що ГО «Українське товариство охорони птахів» має вирішувати питання, що стосуються охорони птахів, а не займатись проблемами бабака степового.»

ВИРІШИЛИ:

1. Підтримати клопотання ГС «Всесвітній Фонд Природи Україна» про надання дозволу на переселення двох самців зубра (*Bison bonasus*) з угідь філії «Вінницьке лісове господарство» центрального лісового офісу ДП «Ліси України» (Вінницька обл.) на територію НПП «Залісся» (Київська обл.).

Рішення ухвалене одноголосно.

2. Підтримати клопотання Київського зоологічного парку загальнодержавного значення про надання дозволу на відлов живоловками, з подальшим поверненням у місця відлову, 5 особин полівки снігової (*Chionomys nivalis*) для збору зразків шерсті (20-30 волосків з фолікулами) для проведення генетичного аналізу з метою моніторингу та інвентаризації видового складу гризунів Карпатського високогір'я.

Рішення ухвалене одноголосно.

3. Відмовити у підтриманні клопотання ГО «Українське товариство охорони птахів» про надання дозволу на відлов та переселення 10 особин бабака степового (*Marmota bobak*) до природного заповідника «Сланецький степ» з території урочищ «Кінашева балка» та «Кішенці» Диканської територіальної громади Полтавської області.

Рішення ухвалене більшістю голосів: з 24 присутніх членів комісії 23 – «за», 1 – «проти».

Перший заступник
голови Національної комісії
з питань Червоної книги України
віце-президент НАН України
академік НАН України

В.Г. Кошечко

Відповідальний секретар

Р. В. Бабко